

Liina Kersna
Riigikogu kultuurikomisjon

Teie: 15.09.2022 nr 1-6/22-
71/3

Meie: 5.10.2022 nr 1.1-
10.1/22/3879-2

Haridus- ja Teadusministeeriumi vastus kollektiivsele pöördumisele

Austatud proua Kersna

Täname Teid kollektiivse pöördumise edastamise eest

Nõustume, et eraldatud koolisüsteem ei toeta ühiskonna lõimumist ning ühiste väärtuste ja inforuumi kujunemist. Oleme Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt andnud kohalikele omavalitsustele selge soovitusel eelistada Ukraina õpilaste liitmist eesti õppekeelega klassidesse ja koolidesse lootes, et lõimumine hakkab reaalselt aset leidma. Suunise selleks andis Vabariigi Valitsus juba 15. märtsil 2022. a kui nägi kabinetinõupidamise otsusega ette, et Ukraina sõjapõgenikest lapsed Eestis paigutatakse õppima eesti õppekeelega koolidesse (VV kabinetinõupidamise protokoll, 15.03.2022, p 12). Lähtume ministeeriumina oma sõnumis poliitilisest kokkuleppes riigis ning kehtiva koalitsioonilepingu kohaselt oleme seadnud eesmärgiks eesti keele õppe kättesaadavuse ja ukraina lastele eestikeelses koolis õppimise võimaldamise.

Kehtiva õigusruumi kohaselt õpib koolikohustuslik isik elukohajärgses koolis või muus koolis ning selle valiku määrab lapsevanema soov. Elukohajärgne kool peab tekkima iga koolikohustusliku õpilase jaoks, kelle (rahvastikuregistri järgne) elukoht on Eesti Vabariigis mõne kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil. Kui lapse elukoht ei ole ühegi Eesti Vabariigis asuva kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil, siis elukohajärgset kooli talle määrata ei saa. Küll aga saab õpilase vanem enda poolt soovitud koolis taotleda oma lapse kooli õpilaseks vastuvõtmist. Sellisel juhul käsitletakse seda kooli õpilase suhtes muu koolina ning kooli vastuvõtmine sõltub vabade kohtade olemasolust (vt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 27 lõiget 1). Kui soovitud koolis ei ole vaba õppekohta, siis teeb kool õpilase vastuvõtmisest keeldumise otsuse. Elukohajärgse kooli määramine õpilasele on põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt valla- või linnavalitsuse ülesanne (vt § 10 lõige 1). Elukohajärgne kool on õpilase/vanema soovil kohustatud õpilase igal juhul vastu võtma. Argumendiks ei saa olla vabade kohtade olemasolu. Need kohad tuleb sellisel juhul leida.

Seadus ei tee vahet eestlastel või eestimaalastel ning välisriigist tulnud isikutel (sh Ukrainast saabunud sõjapõgenikud) ehk vastav regulatsioon kehtib mõlemale sihtrühmale. Seega on ka

välisriigist (sh Ukrainast) tulnud lastel õigus Eesti Vabariigis mõne kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil elades valida ja saada elukohajärgne kool, kus soovi korral õppida. Eesti Hariduse Infosüsteemi andmetel on 23% Ukrainast saabunud õpilaste vanematest oma lapsele valinud haridustee jätkamiseks vene õppekeelega elukohajärgse kooli.

Oleme teinud jõupingutusi, et riigis tervikuna üle minna eestikeelsele haridusele. Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt on ette valmistatud ja partneritele kooskõlastamiseks esitatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega sätestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, koolieelse lasteasutuse seaduses ja kutseõppeasutuse seaduses üheselt, et kooli (lasteasutuse) õppekeel on eesti keel¹. Lisaks sellele nähakse nimetatud seadustes ette rakendussätteid eestikeelsele õppele järkjärgulise ülemineku fikseerimiseks ning ühtlasi eesti keele kinnistamiseks kooli (lasteasutuse) ja seal asuvate klasside (rühmade) õppekeelena. Lisaks muudetakse eelnevalt nimetatud eelnõuga erakooliseadust ja keeleseadust. Nimetatud seaduse eelnõu planeeritav jõustumise aeg on 1. september 2024. a, mis tähendab ühtlasi, et alates nimetatud kuupäevast ehk 2024/2025. õppeaasta algusest ei ole enam Eestis muu õppekeelega koole. Muukeelseid erakoole saab olla ka edaspidi, kuid riigi- ja munitsipaalloomid on edaspidi vaid eesti õppekeelega koolid. Neis koolides saab eestikeelsele õppele ülemineku perioodil olla muukeelseid klasse, PGS rakendussätetes toodud tähtaegadega, millega nähakse ette täpsemalt eestikeelsele õppele ülemineku sammud.

Haridus- ja Teadusministeeriumi algava õppeaasta põhisõnum kõikidele koolidele, kuhu on õppima asunud Ukraina sõjapõgenikud, seisnes eesti keele õppe võimaldamises. Seda sellisel määral, mis toetaks edukalt eestikeelses haridusruumis õpingute jätkamist ka 2023. a sügisel, kui Ukrainasse tagasipöördumine pole veel võimalik. Samuti oleme palunud omavalitsustel lahendada vene õppekeelega koolides olukord keelekümblusklasside loomisega.

Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Haridus- ja Noorteametiga toetavad eesti keelest erineva emakeelega õpilaste arenguprotsessi võimalikes õppetöö kitsaskohtades nii õpetajatele lahendusi pakkuvate koolituste ning abimaterjalide kui ka Ukrainast saabunud lastele ja noortele lisatoetuste võimaldamisega.

Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht on kohalike omavalitsuste ja koolide jaoks varustatud igakülgse info ja KKK rubriigiga Ukraina sõjapõgenike hariduse korraldamise toetamiseks Eestis: nt riigipoolne rahastus; eestikeelse õppe korraldamine; ukraina kool vs eesti kool; õppimine ukraina koolis distantsilt; metoodiline toetus õpetajatele; individuaalse õppekava koostamine; klassikursuse kordamine ja kooli lõpetamine; ukrainlaste töötasustamine.

Õpetajatele on loodud videoloengute sari "Muu emakeelega õppija klassiruumis":

- Ave Härsing ja Lea Maiberg tutvustavad Haridus- ja Noorteameti veebilehel olevaid info- ja metoodilisi materjale „Muu kodukeelega laps“;
- Muukeelne laps Eesti haridusasutuses: Kas iga õpetaja on keeleõpetaja?
- Muukeelne laps Eesti haridusasutuses: Muu kodukeelega laps klassis – õpetaja vaatenurk;
- Muukeelne laps Eesti haridusasutuses: psühholoogiline ja sotsiaalne toetamine.

¹ Kutseõppeasutuses puudutab see kutsekeskhariduse õppekava järgi õppivaid õpilasi

Arvestades eestikeelsele õppele ülemineku reformi, on võetud riigi poolt suund, et elukohajärgsed koolid on tulevikus kõik eesti õppekeelega koolid. Eelnevast tulenevalt ei pea Haridus- ja Teadusministeerium hetkel otstarbekaks algatada paralleelset muudatust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Lukas

minister

Indrek Kilk
735 0144
indrek.kilk@hm.ee